

ДЖОАН ХАРИС ДРИАДА

Превод от английски: Магдалена Куцарова, 2013

chitanka.info

Любовта идва при нас от места. Тази странна кратка история може да се окаже единствената междувидова (не между бозайници) любовна история, писана някога.

В едно тихо кътче на Ботаническата градина между ред стари дървета и дебел жив плет от джел има зелена метална пейка. Почти невидима сред растителността, тя се ползва от малко хора, защото е винаги на сянка и от нея се открива само частична гледка към ливадите. По средата ѝ има табелка с надпис: *В памет на Джозефин Морган Кларк, 1912–1989*. Аз ли не знам — аз я сложих там, — и при това почти не я познавах, почти не я забелязвах, освен в онзи единствен дъждовен ден през пролетта, когато пътищата ни се пресяха и ние почти се сприятелихме.

Бях на двацет и пет, бременна и на ръба на развода. Пет години по-рано животът ми се струваше безкраен коридор с отворени врати, сега ги чувах как се затръшват с трясък една по една: брак, работа, мечти. Единственото ми удоволствие беше Ботаническата градина с обраслите с мъх пътеки, тунелите от преплетени клони, тихите алеи със строени в редици дъбове и липи. Тя стана моето убежище и докато Дейвид работеше (а това беше почти през цялото време), аз се разхождах из нея, наслаждавах се на уханието на окосена трева и на играта на светлината в клоните на дърветата. Беше учудващо тихо, рядко виждах други посетители и това ме радваше. Имаше обаче едно изключение: възрастна дама с тъмно палто, която винаги сядаше на една и съща пейка под дърветата и рисуваше скици. В дъждовно време носеше чадър, в слънчеви дни — шапка. Това беше Джозефин Кларк и двацет и пет години по-късно, с една омъжена дъщеря, а другата ученичка, аз още не съм забравила нито нея, нито историята, която ми разказа за първата си и единствена любов.

Беше тежка сутрин. Дейвид излезе в разгара на скандала (отново), допи кафето си, без да обели дума, и тръгна за работа в дъжда. Аз се чувствах уморена и безформена в дрехите си за бременни, кухнята имаше нужда от чистене, по телевизията не даваха нищо и всичко на света ми изглеждаше пожълтяло по краищата като страниците на вестник, четен и препрочитан, докато в него не е останало нищо ново. Към обяд съвсем ми дотегна, дъждът спря и аз

тръгнах към градината, но едва минах през голямата порта от ковано желязо, и отново заваля — огромна, раздута водна пелена, — затова аз изтичах да се подслоня под най-близкото дърво, под което вече седеше мисис Кларк.

Озовахме се на пейката една до друга, тя — спокойно погълната от своите скици, аз — загледана в досадния дъжд с лекото неудобство, което поражда принудителната близост с непознат. Неволно хвърлих поглед към скичника — крадешком, сякаш четях чужд вестник в метрото — и видях, че листът е изпъстрен със скици на дървета. Всъщност на едно дърво, както разбрах след по-внимателно вглеждане, нашето дърво — бук, чиито млади листенца потрепваха на дъжда. Тя го беше нарисувала с мек светлозелен молив и контурите ѝ бяха уверени и тънки, успешно предаваха плътността на кората, както и силата на високия прав ствол, и движението на листата. Забеляза погледа ми и аз се извиних.

— Няма нищо, скъпа — каза мисис Кларк. — Разгледай ги, ако искаш.

И ми подаде скичника.

От любезност го взех. Не че наистина исках; исках да остана сама, исках дъждът да спре, не исках да си говоря с някаква старица за рисунките ѝ. И все пак това бяха прекрасни рисунки — даже аз го виждах, а не съм специалист, — изящни, обемни, пестеливи. Тя беше посветила една страница на листата, друга — на кората, трета — на нежната извивка там, където клонът се събира със ствола и повърхността на кората става по-грапава, преди отново да се заглади на мястото, където клонът описва грациозна арабеска и потъва в листака. Имаше зимни клони, летни разделени корони, филизи, корени и брулени от вятъра листа. Сигурно имаше петдесет страници със скици, всичките красиви и всичките, както видях, на едно и също дърво.

Вдигнах поглед и забелязах, че жената ме наблюдава. Очите ѝ бяха много ясни, ясни, кафяви и любопитни, и с любопитна усмивка на малкото си живо лице тя взе скичника и каза:

— Бива си го, нали?

Трябваша ми няколко секунди да разбера, че говори за дървото.

— Винаги съм имала слабост към буките — продължи мисис Кларк, — още от дете. Не всички дървета са толкова дружелюбни, а

някои — особено дъбовете и кедрите — могат да бъдат доста враждебни към човешките същества. Вината не е тяхна: в края на краищата, ако и вас ви преследваха толкова дълго, колкото са преследвали тях, сигурно и вие щяхте с право да изпитвате известна расова враждебност, нали?

И тя ми се усмихна — горката старица, — а аз погледнах нервно дъжда и се запитах дали да не се осмеля да прибягам до автобусната спирка. Но жената ми се видя съвсем безобидна, така че ѝ се усмихнах в отговор и кимнах с надеждата, че това ще е достатъчно.

— Затова не обичам такива неща — каза мисис Кларк и посочи пейката, на която седяхме. — Тази дървена пейка под живото дърво, цялата ни история на изсичане и изгаряне. Мъжът ми беше дърводелец. Така и не разбра нищо за дърветата. За него всичко се въртеше около производството — подови дъски и мебели. Те нямат чувства, така казваше. Наистина как може да се живее с толкова глупост? — Тя се засмя и нежно прокара пръсти по ръба на скицника. — Разбира се, тогава бях млада, в онези години всяко момиче напускаше дома, омъжваше се, раждаше деца, това се очакваше. Не го ли направиш, значи нещо не ти е наред. И така на двайсет и две вече бях надула корема, бях омъжена — за Станли Кларк на всичкото отгоре, — живеях в четиристайна двуетажна къща край пътя за гарата и се питах — това ли е? Това ли е всичко?

Тук вече трябваше да си тръгна. По дяволите обноските, по дяволите дъждът. Но мисис Кларк разказваше и моята история заедно със своята и аз усещах как думите ѝ отекват из самотните коридори на сърцето ми. Кимнах, без да се усетя, и ясните ѝ кафяви очи светнаха насреща ми състрадателно и неочаквано шеговито.

— Е, всички намираме малки утешения, където можем — каза тя и сви рамене. — Стан не знаеше, а когато не знаеш, не страдаш, нали? Но той никога не е имал голямо въображение. Освен това аз изобщо нямам вид на такава. Грижех се за къщата, работех много, отглеждах сина си — и никой не се досещаше за любовника ми на две крачки от къщи, с когото прекарвахме дълги часове заедно.

Старицата отново ме погледна и на живото ѝ лице грейна усмивка с хиляди бръчки.

— О, да, аз имам любовник — продължи тя. — И той беше точно такъв, какъвто трябва да бъде един мъж. Висок, мълчалив, уверен,

силен. Сексапилен — и още как! Понякога, когато стоеше гол, направо няхах сили да го гледам — толкова хубав беше. Само че... изобщо не беше човек.

Мисис Кларк въздъхна и отново прокара пръсти по страниците на скицника си.

— Всъщност — продължи тя — не беше и мъж. Дърветата нямат пол и род — поне в английския език, — но имат характер. Дъбовете са мъжествени, с дълбоки корени и злопаметен нрав. Брезите са вятърничави и женствени, такива са и глогините, и черешите. Но моят любовник беше бук, меден бук, червенокос наесен, преливащ в най-поразителни нюанси на пурпурнозелено напролет. Кожата му беше бледа и гладка, краката и ръцете — като на танцьор, снагата — стройна, тънка и мощна. В облачно време помръкваше, но на слънце грееше като абажур на „Тифани“, цял пъстроцветно-бронзов и в розови слънчеви зайчета, а когато заставах под клоните му, в листата му чувах океана. Той стоеше в дъното на малката ни градинка, затова беше последното, което виждах вечер преди лягане, и първото, което виждах със ставането сутрин, а в някои дни, честна дума, единствената причина изобщо да ставам беше ясното съзнание, че той ме чака там, източил снага и наперен на фона на пауново синьото небе.

Година след година изучавах навиците му. Дърветата живеят бавно и дълго. Една моя година за него беше само ден и аз се научих да бъда търпелива, да разговарям в продължение на месеци вместо на минути, на години вместо на дни. Рисуването винаги ми се е удавало — макар и Стан да казваше, че е загуба на време — и аз започнах да рисувам бука (или Бука, какъвто стана той за мен) по много пъти, от зима до лято и обратно, с влюбено внимание към детайла. Постепенно се вманиачих — по формата му, по опияняващата му красота, по обстойния и сложен език на листото и вейката. През лятото той ми говореше с клоните си, през зимата аз нашепвах тайните си на спящите му корени.

Знаете ли, дърветата са най-спокойните и съзерцателни живи същества. Самите ние не сме създадени да живеем с такава лудешка скорост, да препускаме в безкрайно преследване на следващата цел, а оттам — на по-следващата, да тичаме към неизбежното като лабораторни плъхове из поредици от лабиринти и пътьом да берем горчивите си плодове. Дърветата са други. Сред тях аз установявам, че

дишането ми се забавя, усещам биенето на сърцето си, хармоничното движение на света около мен, океаните, които никога не съм виждала и никога няма да видя. Букът никога не се тревожеше, никога не се гневеше, имаше време да гледа или да слуша. Другите можеха да бъдат дребнави, нечестни, жестоки, несправедливи — но не и Букът. Той беше винаги на мястото си, винаги беше себе си. Колкото повече години минаваха и колкото по-зависима ставах от невъзмутимото спокойствие, което ми вдъхваше присъствието му, аз все повече се отвърщавах от потните розови лабораторни плъхове с техните подли стремежи и бавно и неизбежно ме влечеше към дърветата.

Въпреки това ми трябваше много време, за да проумея силата на тези чувства. В онези години беше достатъчно трудно да признаеш любовта си към чернокож мъж — или, още по-лошо, към жена, — но това мое отклонение... Такова нещо няма дори в Библията, което ми подсказваше, че може би съм единствена в извращението си и че даже във Второзаконието е пропусната възможността за междувидова любовна връзка между небозайници.

И така в продължение на повече от десет години аз се преструвах пред себе си, че това не е любов. Но времето минаваше и моето увлечение се засилваше, повечето си време прекарвах навън в рисуване, синът ми Даниъл направи първите си стъпки под сянката на Бука, а в топлите летни вечери аз се измъквах навън боса по нощница, докато горе Стан хъркаше така, че можеше да събуди и умрелите, обгръщах с ръце твърдото живо тяло на любимия си и го притисках към себе си под разлудувалите се звезди.

Невинаги беше лесно да го пазя в тайна. Стан не бе човек с развнтено въображение, но беше подозрителен и вероятно надушваше някаква измама. На него открай време не му харесваше, че рисувам, а сега като че ли моето хоби почти го обиждаше, сякаш в скиците ми на дървета виждаше нещо, което го караше да се чувства неудобно. Годините не го промениха към по-добро. Някога, когато още се ухажвахме, той беше срамежлив младеж, не особено умен, тромав по онзи начин, характерен за хора, които винаги са предпочитали да работят с ръцете си. Сега беше кисел, преждевременно остарял. Само в работилницата си истински се съживяваше. Беше много добър в занаята си и безупречен в работата, но годините ми, прекарани покрай Бука, бяха променили възгледите ми за дърводелството и аз приемах

подаръците на Стан — дървени купи за плодове, масички за кафе, шкафчета, всичките добре лъснати и красиво изработени — с прикрито нетърпение и все по-голямо неудоволствие.

А сега — още по-лошо — Стан заговори за преместване, за това как ще си вземем хубава малка къща близнак с градина, казваше той, не само с голямо старо дърво и малка полянка. Можехме да си го позволим, Дан щеше да има достатъчно място за игра и макар че аз клатех глава и отказвах да го обсъждаме, тогава из къщи започнаха да се появяват първите брошури, неусетно, като пролетни минзухари, с обещания за вътрешни бани и вградени камини, прилепени гаражи и централно газово отопление. Трябва да призная, че това звучеше доста приятно. Но за мен беше немислимо да изоставя Бука. Бях станала зависима от него. Познавах го и бях започнала да вярвам, че и той ме познава, че има нужда от мен и държи на мен по начин, непознат дотогава на гордия му дървен вид.

Може би тревогата ме издаде. Може би бях подценила Стан, винаги толкова практичен, който винаги хъркаше така силно, докато се измъквах в градината. Знам само, че една нощ, когато се върнах ободрена от тъмнината, звездите и вятъра в клоните, с разчорлени коси и стъпала, по които беше полепнал зелен мъх, той ме чакаше.

— Имаш любовник, нали?

Не се и опитах да го отрека: всъщност почти изпитах облекчение от това, че го признах пред себе си. За хората от нашето поколение разводът беше нещо срамно, признание за провал. Щеше да се стигне до съд, Станли щеше да се бори, Даниъл щеше да бъде въввлечен в цялата бъркотия, всичките ни приятели щяха да застанат на страната на Станли и напразно да се мъчат да отгатнат самоличността на тайнствения ми любовник. И въпреки това аз не отрекох, приех го и в сърцето ми запя птица — толкова силно, че едва се сдържах да не избухна в смях.

— Имаш, нали?

Лицето на Стан приличаше на гнила ябълка, очите му блестяха като главички на карфици.

— Кой е той?

— Никога няма да научиш.

Прекарах остатъка от нощта под Бука, загърната в одеяло. Беше ветровито, но не студено, и когато се събудих, вятърът беше утихнал и

аз лежах под великолепен килим от пурпурнозелени листа. Когато се върнах в къщата, установих, че Стан си е отишъл, като е взел със себе си дърводелските си инструменти и куфар с дрехи. Към края на седмицата Даниъл отиде при него — едно момче на дванайсет има нужда от баща си, а и Дан винаги е бил повече син на Станли, отколкото мой. Въпреки всичко бях щастлива. Не се виждах с никого, но не бях самотна. Всъщност се чувствах необяснимо свободна. След заминаването на Стан и Даниъл сетивата ми станаха много по-изострени отпреди и аз прекарвах повечето време под Бука, заслушана в звуците от движението на земята, никненето на тревата и прорастването, инч по инч, на бавните корени под тъмната пръст.

За пръв път усещах всичко: птиците високо в клоните, насекомите, които копаеха тунели под кората, водата на половин миля под земята. Всяка нощ спях там. Забравих да се храня. Дори престанах да рисувам. Вместо това ден и нощ лежах под царствената корона на Бука и имаше моменти, когато бях убедена, че мога да пусна свои корени, меко и сладко да потъна в земята, без да оставя и следа от себе си. Беше истинско блаженство. Времето нямаше смисъл, забравих езика на припряното тичане и на плътта. Два пъти се случи една съседка да ми викне през оградата, но гласът ѝ беше рязък и неприятен и аз не ѝ обърнах внимание. Валеше, но не усещах студ, дори обръщах лице към дъжда и го оставях леко да пада в отворената ми уста. Това беше единствената храна, от която се нуждаех. С течение на времето разбрах, че най-после се съединявам с него като двамата любовници в стария мит — Бавкида и Филемон, мисля, — които се превърнали в дървета, за да не се разделят никога. Изпитах върховно щастие, завих се със земята като с одеяло и забодох пръсти в почвата. Знаех, че ще стане скоро, крайниците ми вече бяха пуснали корени и даже когато се опитвах да ги помръдна, не успях. Сега едва чувах виковете през оградата, заравях лице в пръстта като сънено дете във възглавница и звуците на Бука ме заобикаляха от всички страни — утешителни, любещи, призоваващи.

Но нещо не беше наред, нещо ни смущаваше, усетихме го с корените си. Писклив глас, твърде висок, за да го чуем, движение, твърде бързо, за да го проследим. Плъховете, отвратителните розови плъхове, се върнаха; и докато спяхме и сънувахме спокойните си, бавни сънища, те търчаха и се суетяха около нас, цвърчаха, гризяха,

опустошаваха и тъпчеха. Аз понечих да възразя, но бях изгубила дар слово. Изкорениха ме, лицата им се надвесиха над мен и когато „ние“ отново се превърна в „аз“, чух виковете им — и този на Бука, който за пръв път надигна глас в скръбта и загубата си и заглуши звуците на останалия свят.

О, моя скъпа, моя любима, моя...

Повикайте бърза помощ, тя е...

О, любов моя...

Събудих се в легло с чисти бели чаршафи и със съзнанието, че времето е започнало отначало. Казаха ми, че Стан е седял до леглото ми четиринайсет нощи, медицинските сестри се разсипваха да хвалят кучешката му преданост. Казаха, че за малко ми се е разминало. Извадила съм късмет. Развила съм пневмония, била съм недохранена и обезводнена, още няколко часа — и са щели да ме изпуснат. Казаха, че Стан е отскочил до къщата, но той скоро се върна и макар че се опитвах да не го слушам, не след дълго установих, че съм загубила тази способност.

— Извинявай, скъпа — каза ми той. — Трябваше да забележа признаците.

Очевидно всичко се връзваше: невротичното поведение, отвращението от секса, желанието за самота, обесивно-компулсивните скици на дървета. Нервно разстройство, нищо повече, и аз много скоро ще се оправя, обеща той, добрият стар Стан ще се грижи за мен. Цялата онази глупава препирня е вече минало, никога не е имало никакъв любовник и съвсем скоро аз ще бъда пак здрава и права. Има и добра новина: той е намерил купувач за къщата. Човекът за пръв път купува имот, няма свързани сделки, и преди да се опомня, вече ще живеем в нова къща, каквато винаги сме искали, с хубава градинка без проклети дървета.

Помъчих се да кажа нещо, но открих, че не мога. Стан хвана ръката ми и я задържа в своята.

— Не се тревожи, скъпа. Всичко е уредено. Хората са много мили, ще се грижат добре за къщата. Разбира се, онова голямо старо дърво ще трябва да се махне...

Устата ми се размърда.

— Естествено, скъпа. Не може да остане там, закрива светлината. Освен това не ми се рискува да загубя купувача. Спи сега и

не се безпокой. Аз ще те наглеждам.

Не се върнах повече в къщата. Мисля, че нямаше да го понеса, като знаех какво е станало. Нито веднъж не видях и малката къща близнак: вместо това още с излизането се нанесох в апартамент под наем до Ботаническата градина. Стан обаче не се отказваше. Близо година двамата с Даниъл ме навестяваха всяка неделя. Ала нямаше какво да си кажем. Те ми спасиха живота, но аз оставих част от себе си под Бука и нямаше как да се върна към стария си живот, дори да исках. И един ден, почти дванайсет месеца след изписването ми от болницата, Стан ми донесе подарък, увит в гофрирана хартия.

— Отвори го — каза той. — Направих го за теб.

Беше дървена чиния, широка около половин метър. Приблизително с формата на сърце, изработена от съвършен напречен разрез на ствол, с открояващи се в дървесината концентрични кръгове.

— Реших, че ще се радваш да имаш нещо за спомен — добави Стан. — Все пак винаги си била много привързана към него.

Безмълвно допрых ръба на чинията. Беше гладък, прохладен и безупречно лакиран. С върха на пръста си докоснах сърцевината на дървото и може би си въображавам, но за миг ми се стори, че усещам ответна тръпка, сякаш бях напипала умиращ нерв.

— Красива е — казах аз съвсем искрено.

— Благодаря, скъпа — отговори Стан.

Чинията стои на масата ми в трапезарията. Тя ми я завеща, представете си, заедно със скицниците и рисунките на дървета. Никого друго си нямаше горката старица, Стан беше починал преди десет години и оттогава тя живееше в старчески дом. „Върбите“, така се казваше. Помъчих се да намеря Даниъл, но не беше оставил адрес. Жената във „Върбите“ ми каза, че май живее в Нова Зеландия, но никой не знае със сигурност.

В едно тихо кътче на Ботаническата градина между ред стари дървета и дебел жив плет от джел има зелена метална пейка. Почти невидима сред растителността, почти никой не я ползва освен мен. Всички са прекалено погълнати от собствените си грижи, за да седнат и да си говорят, а и аз вече нямам нужда от тях. Все пак имам дърветата.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.